

«φωτίζουσα φλόξ ἀλλὰ καὶ καταβιβρώ-
σκον πῦρ, καταστρέφον ὅσας ἐρχε-
ται εἰς ἄμεσον συνάφειαν πρὸς ἀπο-
λίτευτα στοιχεῖα. Εἰ δέ που ἀλλαχοῦ,
ἐν Τουρκίᾳ ἰδίως ἦν ἄκαιρος ὁ πανη-
γυρισμὸς Κρουίων τοῦ Λογικοῦ. Ἡ
«τρίχρους προσηρτημένη εἰς τὴν κίδα-
«ρίν, καὶ τὸ κολόβιον τοῦ παρισινοῦ
«συλλόγου τῶν Ἰακωβίνων περιβάλλον
«τὸν ἄλλως τοσοῦτον ἀνειμμένον Μοσ-
«λήμ, ἦσαν ἀναμφήριστοι οἰωνοὶ ἐγγι-
«ζούσης καταστροφῆς. Ἐμελλε δὲ νὰ
«γείνη κατὰδηλον ἐν ἀνατολαῖς καὶ δυ-
«σμαῖς, ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ παίζη
«μετὰ τῶν ἐπαναστάσεων, καὶ ὅτι ὁ
«καλὼν αὐτὰς καταπίνεται πρῶτος ὑπὸ
«τοῦ ρεύματος» *).

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

Η ΜΑΓΕΙΑ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ.

(ἄποσπάσματα.)

Ὁμοπλατοσκοπία.

Ὅταν εἰς συμπόσιον παρατεθῇ ὁλό-
κληρον ἐψημένον ἀρνίον, πρῶτιστον
μέλημα τοῦ οἰκοδεσπότου εἶναι νὰ παρα-
τηρήσῃ τὸ ὅστον τῆς ὠμοπλάτης, ὅπως
ἐξαγάγῃ προγνωστικὰ τοῦ μέλλοντος,
ἰδίως μὲν τῆς οἰκογενείας του, γενικῶς
δὲ τῆς τύχης ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους 1).
Τὰ δὲ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐ-
ξαχθέντα προγνωστικὰ θεωροῦνται ἁ-
λάνθαστα 2). « Ἀπίστευτα πράγματα
διηγοῦνται περὶ τῆς ἐπαληθεύσεως τοῦ

εἶδους τούτου τῆς μαντείας, λέγει ὁ κ.
Καραγιάννης ἐν τῷ περὶ Δεισιδαιμονίας
δοκιμίῳ αὐτοῦ· διὰ τῆς πλάτης θησαυροὶ
κατορυγμένοι ἀνεκαλύφθησαν, θάνα-
τοι μελῶν τινῶν τῆς οἰκογενείας προερ-
ρέθησαν καὶ νίκαι κατὰ τῶν πολεμίων
προεσημάνθησαν, ἀλλὰ καὶ ἦτται πολ-
λαὶ προελήφθησαν 1.).»

Ἡ πεποίθις εἰς τὴν τοιαύτην μαν-
τείαν, ἁλάνθαστον θεωρουμένην, οὐχὶ
σμικρὰν ἐπήρειαν ἔσχευ ἐπὶ τῆς ἱστο-
ρίας τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ὃν δεισιδαι-
μονέστατον πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς
ἀποκαλεῖ ὁ Γερμανὸς Sanders 2). Ὡς οἱ
προπάτορες ἡμῶν πρὸ πάσης σπουδαίας
αὐτῶν πράξεως ἐξήταζον τῶν ἱερέων τὰ
σπλάγχνα, καὶ τὴν πορείαν αὐτῶν διερ-
ρύθμιζον κατὰ τὰς συμβουλὰς τῶν ἱε-
ροσκόπων, ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες ὁ-
πλαρχηγοὶ πρὸ τῶν συμπλοκῶν αὐτῶν
μὲ τουρκικὰ ἄποσπάσματα τὴν ὠμο-
πλάτην συνεβουλεύοντο, καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς
ἀρυσμένη μαντεία συνηθέστατα ἐπέδρα-
σεν ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ὀπλων των.

«Die Platte eines jungen Lammes ist in dieser
Beziehung für den Krieg ein wahrhaft Sibyl-
linisches Buch, aus dessen Beschaffenheit
man den Erfolg einer wichtigen Schlacht, die
bedeutenden Opfer, welche auf beiden Sei-
ten fallen werden, die Stärke des Feindes, die
zu erwartenden Hülfsstruppen, ja sogar den
Augenblick der herannahenden Gefahr, im
Voraus zu bestimmen im Stande ist. So er-
zählt man von einem Capetanos in Thessalien,
der eben durch die Weissagung allein, welche
ihm aus der Platte zu Theil geworden, im
Stand war, sich und seine Soldaten von ei-
ner grossen Gefahr zu erretten. Als der Ca-
petanos nämlich in seinem Läger sitzend im
Begriffe war aus der abgezogenen Platte eines
ebengeschlachteten Lammes die Zukunft zu
erforschen, sprang er plötzlich mit den Wor-
ten auf: Hunde, die Türken haben uns leben-
dig gefangen (Σκύλοι! οἱ Τούρκοι μᾶς ἐπιάσαν
ζωντανούς), und mit gezogenem Degen, von
seinen Palikaren gefolgt, stürzte er hervor
und in der That hatten sie kaum noch Zeit,
einer Schaar Türken, von denen sie bereits
umzingelt waren, zu entkommen.»—Firme-
nich, Tragödia Ῥωμαϊκά. 1867. τ. II σ. 57.

1) Α. Καραγιάννης, Δεισιδαιμονίας δοκιμίων,
Ἐν Σμύρνῃ 1872. τ. I, σ. 128.

2) Sanders, Das Volksleben der Neugriechen,
σ. 215.

*) Κ. Μενδελσώνος Βαρθολόμ, Ἱστορία τῆς
Ἑλλάδος, μετάφρ. Α. Σ. Βλάχου. τ. Α'. σ. 104.

1) Βλ. Λεονκία, Ἀνατροπὴ κλ. σ. 24. «ὅτε
οἱ ἰδιῶται Ἕλληνες ἀμνὸν ἢ κριὸν ὅλον ὀπτών-
τες ἐσθίουσι, τὰς ὠμοπλάτας αὐτῶν πρὸς τὸ τοῦ
ἡλίου φῶς κρατοῦντες σκοποῦσι. καὶ ἐκ τινῶν
αὐτῶν ἐγνωσμένων σημείων ἀγαθόν τι ἢ κακὸν
ἐμβάσειν αὐτοῖς προφοιδοῦσιν.»

2) Πρβλ. Κ. Ῥάμφου, Ἀπροσδόκητος συ-
νάντησις. Ἐν Πανδώρα τ. XI. καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ
φυλλαδίῳ σ. 27 «ὅσας παρετήρησα τὴν πλάτην,
λέγει γέρων τις Ἡπειρώτης, ποτὲ δὲν ἐμάντευσσε
ψεύματα· ἡ πλάτη εἶναι ἀσφαλτῆ.» Βλ. καὶ By-
bilakis, Neugriechisches Leben. σ. 49 — 50.

«Πολλάκις ὠφέλησεν ἡ πρόληψις αὕτη
χωρὶς ἐλπίδα, πολλάκις ἐβλάψε χωρὶς
λόγον, λέγει ὁ κ. Φιλήμων. Στρατὸς ὀ-
λίγος καὶ διακινδυνεύων ἐμψυχώθη αἰ-
φνιδίως διὰ τῆς αἰσίας ἐξηγήσεως τῶν
σημείων τῆς καὶ ἐκέρδισε νίκην ἀβέ-
βαιον· καὶ ἐξ ἐναντίας στρατὸς πο-
λυάριθμος καὶ ἔχων ὑγιὲς τὸ ἠθικόν του,
ἐδειλίασε διὰ τὴν ἀποφράδα πρόγνωσιν
τῶν καὶ ἐνίκηθη στερηθεὶς τὴν ἐλπίδα
καὶ τὴν τόλμην του. Ὑπὴρξάμεν ἐκ πε-
ριστάσεως αὐτόπται ὄλων τούτων. Ἐν-
τεῦθεν ἡ καλὴ ἢ κακὴ ἐκβασίς μιᾶς μά-
χης ἐκρέματα ἐνίοτε ἀπὸ τὴν καλὴν ἢ
κακὴν μάντευσιν τῆς πλάτης, καὶ μάλι-
στα ἂν ἤθελε τύχη γέρων ὁ τοιοῦτος
μάντις. Αἱ συμπτώσεις, ἡνωμένοι μὲ
τὰς κινδυνώδεις προλήψεις τῆς ἀμα-
θείας, ἐμελλον νὰ δώσωσι καὶ εἰς τὰ
κόκκαλα τοῦ ζώου ἐπήρειαν θείαν. Ἐν-
θυμούμεθα ὅποιαν ἄφησε τῷ 1826 ἰσο-
ρικὴν ἐποχὴν εἰς τὸ Ναύπλιον μία φερο-
μένη ἀπὸ τὸν Πανούτσον Νοταρᾶν, πλάτη.
Αἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀποδοκιμασίαι τῆς
θρησκείας μας δὲν ἴσχυσαν οὐδ' εἰς τὸ
πνεῦμα αὐτοῦ τοῦ ἐρευνητοῦ τῶν ἱερῶν
Γραφῶν γέροντος. Τὸ φύσει μᾶλλον
ἄκακον ζῶον τῆς γῆς καθίσταται παρα-
δόξως, καὶ ἄπρουν μάλιστα, τὸ ὑποκεί-
μενον ἀπεχθείας καὶ λύπης εἰς τὴν ζώνην
τῆς τοιαύτης διαγνωστικῆς ¹⁾»

Ὁ Κύριος Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης
δι' ἐκτενῶν περιέγραψε ²⁾ τὰς περὶ ὁμο-
πλατοσκοπίας ιδέας τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν
περιγραφὴν του ταύτην ὡς καὶ τὰς ἐν
ταῖς σημειώσεσι πληροφορίας, ἃς περὶ
τοῦ εἵδους τούτου τῆς μαντικῆς δίδει,
παραθέτομεν ἐνταῦθα καθ' ὅτι περιέ-
χουσι πᾶν ὅ, τι περὶ αὐτοῦ εἶναι γνωστόν.

Ἐστρώθησαν ἔς τὴν χλωρῶσά τριγύρω ἔς τὸ Δια-
[μάντη
ὁ Δάμπρος καὶ οἱ συντρόφοι του. Ἀπλῶς ὁ γέρο
[κλέφτης
καὶ ἐπῆρε ἀπὸ τῆ ζώστρά του τὸ φοβερὸν τὸ χτένι,

τὰ πέρασε δύο τρεῖς φοαῖς, ἀπῶνα χέρι ἔς ἄλλο,
μὲ φόβο τὸ ψηλάρησε, τὸ κύτταξε ἔς τὸν ἥλιο,
καὶ ὕστερα ἴσ' ἂν νὰ εὐρέθηκε μὲ μιᾶς σὲ ξένον κόσμον
ἴσ' ἂν νὰ λησμονήσῃ μὲ μιᾶς σκοντάμματα καὶ πάθη,
ἕνα πρὸς ἕνα ἐδιάδαξε τὰ μυστικὰ σημάδια
καὶ τὰ παιδιὰ ἀκουρμένοντα. Τοὺς ἐδειξε μιὰ φλέβα
μέσ' ἔς τὴν διχάλα κόκκινη... Δεξιὰ, ζερδιά,

[μυρτιάς
ἴσ' ἂν κυπαρίσσι νεκρικὰ, καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λειψάδας
καὶ σκοτεινὰ κοιλώματα. Τοὺς ἐδειξε μιὰ σκληθῆρα
καὶ εἶπε πῶς ἦτανε κεντρί... Καὶ ὅταν ὁ γέρο

[μάντης
ἐξάνοιξε ἔς τὴν ἀγκωνὴ μελαχρινὴ λουρίδα,
ποῦ πρόβαινε σὰ σερπετῶ, τοῦ θόλωσαν τὰ μάτια,
τοῦ πιάστη καὶ ἀναπνοή, τοῦ ἀχνίσανε τὰ χεῖλη,
βρῆς, βρῆς ἀναστένανε καὶ ἐκόπηκε ἡ φωνή του...
—Διμάντη, τί σ' ἐξάφνισε;... — Ὅχι μὲ τὸν

[ὄστρο της.
Ἀρχίζει πάλ' ὁ γέροντας τὸ πρῶτον διάβασμά του,
καὶ μέσ' ἀπῶνα σύγγεγο τοὺς ἐκραξε νὰ ἰδοῦνε
ὅπου ξερότρωνε πουλὶ ποῦχε διπλὸ κεφάλι...
Πλατεῖα φτερούγια ὀλάνοιχτα. Στὴν μιὰ τὴν ἀπα-

[λάμη
βαστοῦσε δίστημα σπαθὶ καὶ μὲ τὴν ἄλλῃ σφίγγει
στεφανωμένον σταυρό. Ὁλόγουρά του ἀχτίδας
καὶ ἡμερώματα γλυκά, καὶ ξαγερὰ καὶ λάμψη...]

«Ὅτε ἀπεφάσισα σημειοῖ ὁ ποιητὴς
τοῦ Διάκου, μετ' ἀκριβείας νὰ μάθω
τὰ περὶ τῆς οἰωνοσκοπίας ταύτης θρυλ-
λούμενα, ἐπορεύθην πρὸς τινα ὑπερε-
κατοντούτην βλαχοποιμένα... Ἦκουσα
παρ' αὐτοῦ ἀληθῶς τεράστια· ὁμολογῶ
δὲ ὅτι ἡ πεποίθησις μεθ' ἧς ἐξεφράζετο
ὁ οἰωνοσκόπος, κατελάμβανε βαθμὴδὸν
καὶ ἐμὲ, ὥστε μοι μετέδωκε τὴν πίστιν
καὶ τὰς δοξασίας του.

Ἀλλὰ μὴ ἀρκούμενος ὁ γέροντας εἰς
γενικὰς παρατηρήσεις καὶ εἰς τὸ κύρος
τῆς μακροχρονίου αὐτοῦ πείρας, ἔβαλε
τὴν χεῖρα εἰς τὴν ζώνην καὶ ἐξήγαγε
δύο ἢ τρία πεπαλαιωμένα ὀστᾶ, ἐφ' ὧν
μοι ἐδίδαξε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σημείων
ἐν πρωτοτύπῳ. Ἐκ τῆς διδασκαλίας ἐ-
κείνης ἐπορίσθην τὰ ἐν τῷ ἀποσπάσματι
τούτῳ τοῦ στιχουργήματός μου κατα-
χωρισθέντα.

* Ὁ κύριος Βαλαωρίτης σημειοῖ τὰ ἀκόλουθα:
«Σημεῖον αἵματοχυσίας, καθὼς αἱ σκιαί, αἵτινες
παρατηροῦνται ἐπὶ τοῦ ἄσπερου (ὅπερ ἰδίως κα-
λεῖται χτένι) προμηνύουσι πένθος αἰ λειψά-
δες καὶ τὰ κοιλώματα εἰκονίζουσι μνήματα
ἀνεωγμένα.»

1 Ἀριστοτ. Βαλαωρίτου, Ἀθανάτης Διάκος
1867. σ. 94—95.

1 Ἰω. Φιλήμωνος δοχίμιον Ἱστορ. περὶ Φιλικῆς
Ἐταιρίας 1834. Σελ. 218.

2 Περιγραφὴν ὁμοπλατοσκοπίας ἐποίησεν καὶ
ὁ Στ. Ξένος ἐν Ἡρωίδι Ἑλλην. ἐκπαιδείας τ. I.

»Ο ἄμυνος τοῦ Πάσχα καὶ ὁ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου θυόμενος περιέχει σχεδὸν πάντοτε ἀλανθάστους προφητείας. Κατὰ δὲ τὸ ἄρματωλικὸν ἔθιμον ὁσάκις παρατίθετο κριὸς ἢ ἄμυνος (λειάνωμα) καὶ κατεκερματίζετο, ἢ ὠμοπλάτη ἀνῆκε δικαιωματικῶς εἰς τὸν ἀρχηγόν, ὅστις καὶ δὲν παρέλειπεν ἀκριβῶς νὰ ἐκετάσῃ τὰ ἐν αὐτῇ σημεία ¹⁾».

Ἡ ὠμοπλατοσκοπία ἦτον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Οὐνοῖς ²⁾ καὶ τοῖς Καλμούκοις ³⁾. Ὁμοία δὲ εἶναι τῶν Γερμανῶν ἢ sculterrenblat (Schulterblatt) ⁴⁾ καὶ τῶν Σκώτων ἢ steinauachd ⁵⁾.

Ὡς ὁ Dodwell παρατηρεῖ ⁶⁾ ἡ ὠμοπλατοσκοπία εἶναι λείψανον τῆς ἱεροσκοπίας τῶν ἀρχαίων· καὶ τὴν ιδέαν ταύτην τοῦ Dodwell κρατύνει νομίζομεν ἢ παρὰ πολλοῖς σωζομένη νῦν συνήθεια τοῦ παρατηρεῖν ἐκτὸς τῆς ὠμοπλάτης τὸ ἦπαρ, τὸν σπλῆνα καὶ τὰ ἔγκατα τοῦ θύματος. Ἐν Ἀρκαδίᾳ, κατὰ τὸν Bartholdy ⁷⁾ ἔσφαζον εἰς ὠρισμένας ἡμέρας ἄμυνον ἢ ἐρίφιον, ὅπως ἐκ τῶν σπλάγχων καὶ τῶν ὀστέων του, πρὸ πάντων δὲ ἐκ τοῦ ὀστοῦ τῆς ὠμοπλάτης, ἐξάξωσι προφητείας· ἀλλὰ δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ συλλεχθῶσιν πληροφορίαι περὶ τοῦ εἴδους τούτου τῆς μαντικῆς, ἐπειδὴ δυστυχῶς, ὡς καὶ ὁ κ. Βαλαωρίτης ἀναφέρει ⁸⁾ οἱ δημοτικοὶ μάντεις φεῖδονται τῶν ἐξηγήσεων, καὶ, ἀποποιοῦμενοι πολλάκις ἀδράς ἀμοιβὰς, ἀρνοῦνται ν' ἀπο-

καλύπτωσι τὰ μυστήρια τῆς προπατορικῆς ἐπιστήμης.

Εἶναι ἀληθές ὅτι παρ' οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων γίνεται μνεία τῆς ὠμοπλατοσκοπίας· ἀλλὰ δὲν εἶναι, νομίζομεν, τοῦτο ἐπαρκὲς διδόμενον ὅπως μὴ παραδεχθῶμεν τὴν ἀρχαιότητα τῆς συνηθείας ταύτης· ἢ παρὰ Βυζαντινοῖς μάλιστα γνώσις αὐτῆς ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον. Μιχαὴλ ὁ Ψελλὸς ἔγραψεν ἰδιαιτέραν πραγματείαν περὶ ὠμοπλατοσκοπίας, ἐν ᾗ σαφῶς καταφαίνεται ἡ ταυτότης τῶν παρ' ἡμῖν καὶ τοῖς ἀρχαίοις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δοξασιῶν. Τὴν πραγματείαν ταύτην, εὕρισκομένην ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθήκῃ, ἐκδίδομεν ἐνταῦθα εὐτυχήσαντες νὰ προμηθευθῶμεν ἀκριβὲς αὐτῆς ἀντίγραφον. Ὁ ἐπιστεῖλας ἡμῖν τὸ ἀντίγραφον πολυμαθὴς κύριος Κ. Ν. Σάθας σημειοῖ τὸ ἐξῆς: «τὸ συνταγμάτιον Μιχαὴλ Ψελλοῦ τοῦ νεωτέρου, τοῦ καὶ πολυγραφωτάτου, περιλαμβάνεται ἐν κώδικι περιέχοντι συγγράμματα Πρόκλου τοῦ διαδόχου, Νικηφόρου τοῦ Βλεμμύδου, Χωνιάτου καὶ λοιπῶν, καὶ περιγραφομένου ὑπὸ Δαμπεκίου (VII, σελ. 222.—Kollar, VII, σ. 471) καὶ Νεσσέλου (IV, σελ. 11, cod. XIV) κατέχει δὲ δύο φύλλα τοῦ προειρημένου κώδικος (11—12).» Ἡ πραγματεία αὕτη ἐξεδόθη ὑπὸ R. Hercher ἐν τῷ φιλολογικῷ περιοδικῷ συγγράμματι Φιλόλογος ¹⁾ καὶ ἐκ τούτου προσλαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα διορθώσεις τινὰς τοῦ κειμένου.

» ΨΕΛΛΟΥ

» Περὶ ὠμοπλατοσκοπίας καὶ οἰωνοσκοπίας.

»Ο Σωκράτης ἐκεῖνος ὁ Σωφρονίσκου τοῖς Πλατωνικοῖς ἐντυχῶν διαλόγοις, αὗτος μὲν φησιν * ὁ νεανίας, περὶ Πλάτωνος λέγων, ἄγει ἐνθα καὶ βούλεται. Τοῦτο δὴ καὶ γὰρ περὶ σοῦ προσηκόντως ἐρῶ, ἄγεις γὰρ ἐνθα βούλει ταῖς ἐρωτήσεσι, καὶ ὅταν ὑψοῦ ἀναγάγῃς ἀθρόον

¹⁾ Philologus τ. VIII σ. 166—168 (1833).

* Οὕτως μὲ Ph.

¹ Αὐτ. σ. 121—122.

² Jornandes, cap. 37. «Attila diffidens suis copiis, metuens inire conflictum, statuit per aruspices futura inquirere. Qui more solito nunc pecorum fibras, nunc quasdam venas in abrasis ossibus intuentes Hunnis infausta denuntiant.»

³ Benj. Bergmann, Nomad. streit fereien., τ. III σ. 184.

⁴ Wintler, Alt deutsche bibliothek. τ. I. σ. 363.

⁵ Pennant, Tour in Scotland. 1769 σ. 179.

⁶ Dodwell, Tour through Greece. τ. I. σ. 399.

⁷ Bartholdy, Bruchstuecke zur naechern Kenntniss des heutigen Gricchenlands. 1805. σ. 353.

⁸ Βαλαωρίτης, ἐνθ. αν. σ. 123.

καταβιβάζεις εἰς τὴν γῆν. Ἐρωτᾷς γὰρ τί ποτέ ἐστὶ τὸ τῆς ὁμοπλατοσκοπίας χρηστήριον καὶ τίνα τὴν δύναμιν ἔχει; ὥς δὲ φυσικὰ αἷτια καὶ ἀπόρρητα προλαβεῖν σε τῶν ἐσομένων * ζητεῖς· τὸ μὲν οὖν δεύτερον, παρεξετάσοι ἂν τις ταῖς ὑψηλοτέραις πεύσεσι· τὸ δὲ τῆς ὁμοπλατοσκοπίας, βάρβαρον μὲν καὶ ἀλλόκοτον, ἔχει δὲ ὅμως, ὥς τοῖς χρωμένοις δοκεῖ, μελλόντων προαναφώνησιν· οἱ γὰρ ἐντεῦθεν χρηστηριάζοντες πρόβατον ἢ ἄρνα τῆς ἀγέλης ἀπολεξάμενοι, πρῶτον μὲν κατὰ νοῦν τιθέασιν ἢ καὶ τῇ γλώσσει προφέρουσι περὶ οὗ ἂν μαθεῖν βούλονται· εἴτα καταθύσαντες τὸν ὁμοπλάτην τοῦ παντός ἀφαιροῦσι σώματος, ὥς μαντεύματος ὄργανον, καὶ τοῦτον ἀνθραξὶ διοπτήσαντες καὶ ἀπογυμνώσαντες τῶν σαρκῶν, ἐντεῦθεν τὰς σημειώσεις τῆς τῶν ἐρωτημάτων ἐκβάσεως ἔχουσιν· ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐν ἄλλοις μέρεσι προμαντεύονται· ζωῆς μὲν ὥς ** καὶ θανάτου κρίσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ τῆς ῥάχεως ἔχουσιν· καὶ εἰ μὲν αὕτη ἐκατέρωθεν ἐστὶ λεπτή *** καὶ καθαρὰ ζωῆς ἐντεῦθεν λαμβάνουσι σύμβολα· εἰ δὲ συγκεχυμένη † θανάτου τεκμέρια· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ μέρει τοῦ ὁμοπλάτου, τῶν περὶ τὸν αἶρα παθῶν τὰς κρίσεις τίθενται· εἰ μὲν γὰρ ἐν (γρ. οἱ) μεταξὺ †† τοῦ ὁμοπλάτου δύο ὑμένες ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν τῆς ῥάχεως λευκοὶ καὶ καθαροὶ φαίνονται, εἰρηναίαν τῷ αἵρι κατάστασιν προσημαίνουν· εἰ δὲ κατάστικτοι τὰ ἐναντία προλέγουσιν· ἐν δὲ περὶ πολέμου τις ἐρωτῶν, εἰ μὲν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ὁμοπλάτου ἐρυθρὸν φανείη νεφέλιον, ἢ ἐν θατέρῳ μέρει γραμμὴ ἐπιμήκης καὶ μέλαινα, ἀνελε ὅτι μέγας ἐσεται ††† πόλεμος· εἰ δὲ ἀμφω τὰ μέρη κατὰ φύσιν ἰδοὺς λευκὰ, εἰρήνην μέλλουσαν χρηστηρίαζε· καὶ καθά-

παξ ἐν πάσαις ταῖς ἐρωτήσεσι τὰ μὲν ἐρυθρότερα * καὶ μελάντερα καὶ συγκεχυμένα, τῆς χειρόνος συστοιχίας εἰσὶ· τὰ δ' ἐναντία τούτων, τῆς κρείττονος.

» Ἀρχομαι ** δέ σοι καὶ τῆς ἀφ' ἐτέρων περὶ τῶν ἐσομένων σημειώσεων· καὶ πρότερόν γε ἀπὸ τῆς *** τῶν κοράκων καὶ κορωνῶν διαιρέσεως †, ὧν †† ἡ διαφορὰ ἐν τετράσι τούτοις, ἐν πτήσει, φωνῇ, καθέδρᾳ καὶ ἐνεργείᾳ· ἀνισταμένοις οὖν ἐκ κοίτης ἡμῖν ἢ κατακειμένοις, ἐὰν κορώνη φθέγγηται δῖς, ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἡδέων δελοῖ μετὰληψιν, εἰ δὲ ἅπαξ, ἢ τρίς ἢ πεντάκις, τὰ ἐναντία σοι προσημαίνει· εἰ δὲ χρήσεται φωναῖς ἀναμιξ ἄρτίαις καὶ περιτταῖς, ἀσπούδαστα καταγγέλλει πράγματα· καὶ ὅλως τὰς μὲν ἀρτίους φωνὰς τῶν κορωνῶν πρὸς καλοῦ τίθει, τὰς δὲ περιττὰς πρὸς κακοῦ· παρεξιούσι δὲ ἡμῖν τὴν αὐλίον· κόραξ ὀπισθεν ††† καὶ κορώνη ἔμπροσθεν βοήσαντες, ἀθυμίαν τινὰ καὶ δυσχέρειαν ἐν πράγμασι προσημαίνουν· περὶ δὲ τὰ λαιὰ κορώνη διῦπταμένη καὶ ἀνακράζουσα, καὶ κόραξ ὁμοίως ἐκ θατέρου μέρους παραφθεγγάμενος, θαρρεῖν σοι παρακελεύεται· εὐχομένοις δὲ κορώνη ὀπισθεν κράζουσα, τυχεῖν τῆς εὐχῆς μαντεύεται· εὐώνυμος δὲ διελθοῦσα φόβον ἐμβάλλει καὶ ταραχὴν τῇ ψυχῇ. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀπὸ κοράκων καὶ κορωνῶν σημειώσεων § ἀρκεῖ σοι §§ ταῦτα ἀντὶ πολλῶν, οὐ γὰρ τὰ κατὰ μέρος διασαφῆσαι σοι προειλόμεθα, ἀλλ' οἷον ἀφορμὰς παρασχεῖν τῆς ἐντεῦθεν μαντείας.

» Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἐπὶ πάσης πράξεως πάντα τὰ τῶν πτηνῶν περιειργάσατο προλαβὼν §§§, καὶ φωνὴν καὶ πνεῦμα, καὶ ἀριθμὸν καὶ κλήρον, καὶ μέτρον καὶ μερισμὸν, καὶ περίοδον

* Παραλαβεῖν τ. εσ. Ph.

** Οὖν Phil.

*** Λευκή. Ph.

† Κώδιξ : συγκεχυμένη.

†† Γὰρ εἰ μεταξὺ (κώδιξ) ἐν μὲν γὰρ μεταξὺ Phil.

††† Ἔσοιτε (κώδιξ) Ph.

* Ἐρυθρότατα (κώδ.)

** Ἀπάρχομαι Ph.

*** Τῆς ἀπὸ Ph.

† Σημειώσεως Ph.

†† Ἡ Ph.

††† Ὅπισθεν μτ. παρ. [] Ph.

§ Σημειώσεως Ph.

§§ Ἀρκεῖ Ph.

§§§ Περιλαβὼν ? Ph.

τελείαν καὶ ἡμιτελή, καὶ ἦχον τροχαλόν, μογερὸν, εὐήχον, δύσηχον, δυσήκοον, σύμφωνον, ἀντίφωνον, ἐξ ὧν τὰ διάφορα τῶν ἀποτελεσμάτων εὐρίσκεται. Μαντεύονται δέ σοι τὸ μέλλον καὶ γλαυξ καὶ δρυοκολάπτης, καὶ βασιλίσκος καὶ ἐρωδῖος· καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ πτηνῶν. Ἄνεμον δέ σοι σημανούσιν, ἠχοῦντες ἐπὶ πλείστον αἰγιαλοὶ, καὶ ἀθρόον ἀναιδαίνουσα θάλασσα, καὶ οἶον βομβοῦσαι αἱ κορυφαὶ τῶν ὄρων· νέφη δὲ ἐμφανιζόμενα τῷ ἀέρι ὅποια πόκοι ἐρίων, καὶ ἄνεμον καὶ ὑετὸν προμαντεύονται· καὶ περὶ τὰς ... ξεῖς *) δὲ τῶν λύχνων ἐὰν συναθροίζωνται μύκητες χειμῶνα σημαίνουσιν, εἰ δὲ νεφέλη τις ἀερώδης περὶ τὰς ὑπώρειας γένηται, αἱ δὲ ἀκρώρειαι καθαφαί μένωσι, σημείον τοῦτο εὐδίας ἐστίν· ὅταν δὲ κατὰ τὴν ἀγέλην σκιρτῶσιν οἱ μὲν ἄρνες τοῖς τέσσαροι ἐναλλόμενοι ποσὶ, τὰ δὲ πρόβατα τοῖς δυσὶ, χειμῶνα σαφῶς προμηνύουσι· καὶ βόες δὲ ὅταν τὰς χηλὰς τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν περιλιχμῶνται, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ πλευρὰ κατακλίνονται κοιμώμενοι, καὶ ὅταν εἰς τὴν ἑπαυλιν ἐπανιόντες μυκῶνται ὑπὸ τὴν ἑσπέραν, χειμῶνα δηλοῦσι καὶ λύκοι δὲ ὠρυόμενοι καὶ χοῖροι ἀπλήστως τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι, καὶ αἰγες τὸν ἀπὸ τῆς πρίνου **) ἐσθίουσαι συντονώτερον, καὶ μῦες μᾶλλον ἀλλήλοις ἐπισκιρτῶντες, ὡς ***) δὲ καὶ κύνες, χειμῶνα προλέγουσι· σφῆκες δὲ μετοπώρῳ †) φαινόμεναι, ὑγρὸν ἔσσεσθαι τὸν ἀέρα μαντεύονται· καὶ χῆνες δὲ μετὰ βοῆς ἐπὶ τροφὴν χωροῦσαι, καὶ κολοιοὶ τῆς ὥρας ὀψὲ κεκραγότες, καὶ εἰς χηραμοὺς καταδύομενοι, καὶ μέλιτται πλησίον τῶν μελιττείων ποιούμεναι τὴν νομὴν, χειμῶνα αὐτίκα ἐσόμενον προμηνύουσι· καὶ ὁ τῆς πρίνου δὲ καρπὸς σύμμετρος ὢν, χειμῶνα δηλοῖ, ὡς ††) δὲ

καὶ ὁ τῆς σχίνου. Ἴνα δέ σοι μὴ πάντα ἀναίτια φθέγγωμαι, φυσικὴν *) τῆς ἀπὸ τῶν δένδρων σημειώσεως σοὶ χαρίσομαι· αὐχμηρὰ εἰσι τὰ τοιαῦτα φυτὰ, τὸν σχίνον καὶ τὸν κρίνον φημί, καὶ τὴν κράσιν ξηρὰ, ὅθεν οὐδὲ φέρει καρπὸν πολὺν, εἰμὴ κατὰ βάθος ὑγρότητα δέξεται· ὅταν οὖν πλείονα καρπὸν τοῦ συνήθους ἀποβλαστήσῃ, οἱ περὶ τὰς φυσικὰς αἰτίας πραγματευόμενοι, χειμῶνα ἐντεῦθεν καταμαντεύονται.»

Οἰωνοσκοπικὴ.

Ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τοῦ Ψελλοῦ συνταγματίῳ λεπτομερῶς περιγράφονται αἱ τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς πτήσεως τῶν πτηνῶν ιδέαι, αἵτινες μέγιστον μέρος ἀπετέλουν τῆς ἀρχαίας μαντικῆς. Μέχρι τοῦ νῦν περιεσώθησαν πολλὰ τοιαῦτα προλήψεις, ἂν καὶ κατ' αὐτῶν ἀντεστρατεύοντο οἱ φιλόσοφοι ¹⁾ καὶ ἡ Ἐκκλησία ²⁾. Ὁ τῆς κορώνης κρωγμὸς, ὁ τοῦ κόρακος καὶ τοῦ νυκτικόρακος ³⁾ καὶ τῶν περιστερῶν τὸ γουργούρισμα νομίζονται θανάτου ἢ ἄλλου τινὸς με-

* Φυσ. αἰτίαν Ph.

¹ Ἐπικουρ., Ἐγχειρῖδ. § 48.

² Βλ. Βελσαμῶνα, ἐν Συλλογῇ Ῥάλλη καὶ Πότλ. τ. II σ. 459. «Γένοιτο δὲ καὶ τὰς ἀπὸ τῶν κορωνῶν, καὶ τῶν κοράκων, καὶ τῶν λοιπῶν ἀγρίων ζώων οἰωνοσκοπίας καταργηθῆναι· ὡσαύτως καὶ τὰς φλυαρίας τῶν κριτριῶν καὶ τῶν ἐτέρων λαοπλάνων.»

³ Πρωτόδικος, περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ταφῆς σ. 48 «ὁ κρωγμὸς τοῦ κόρακος ἐπὶ τῆς οἰκίας τοῦ βαρέως ἀσθενοῦντος νομίζεται ὡς προμήνυμα ἀπαίσιον πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα, δυσάντητον δὲ καὶ τοῦ νυκτικόρακος, ὅστις καὶ λέγεται κοινῶς χαροποῦλι. Πρὸς δὲ καὶ ἡ ἀσυνήθης τῶν κυνῶν ὕλακῃ καὶ ὠρυγῇ ἐν καιρῷ νυκτός, ταῦτα πάντα θεωροῦνται αἰωνοὶ κάκιστοι· τὰ δὲ ἀλλόκοτα καὶ τρομακτικὰ ἐνύπνια ὡς πρὸς τὸν ἀσθενῆ θεωροῦνται ὡς προφητεύοντα ταχέαν ἀνάρρωσιν.» Ὁ Wachsmuth (Das alte Griechenland im neuen σ. 406) κακῶς μεταφράσας freudenvogel (πολλὸν τῆς χαρᾶς· ἀντὶ das Vogel des Charo) νομίζει τὴν ὀνομασίαν κατ' εὐφημισμόν τεθεῖσαν. —Βλ. καὶ Γ. Αἰνιᾶνα, ἐν ἐφημ. Φιλομαθῶν 1859. Ἔτος Ζ'. σ. 4049 (ἐκ τῆς Φιλολογικῆς Ἀθηνᾶς τοῦ 1834.) «Χαροποῦλι ὀνομάζουσιν εἶδος νυκτοκόρακος, τοῦ ὁποίου τὴν γοερὰν φωνὴν νομίζουσιν ἀπαίσιον οἰωνὸν διὰ τοῦς κατοικοῦντας τὰς οἰκίας, εἰς τὰς ὁποίας ἤθελε λαλῆσαι.»

* Τὰς μύξας Ph.

** Π. καρπὸν Ph.

*** Ὡς Ph.

† Μετοπώρου Ph.

†† Ὡς Ph.

γάλου δυστυχήματος προαγγέλματα. Ὁ ἱερεὺς Χαρίσιος Μεγδάνος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὸ σύγγραμμα πολλὰς περιέργους ἠρύσθημεν πληροφορίας, ἀπαριθμεῖ ἐν τοῖς ἐξῆς τὰς τοιαύτας δεισιδαιμονίας. «Καὶ ἂν ἔμβῃ νυκτερὶς, ἢ εὖρη ὀφίδιον εἰς τὴν κατοικίαν του· ἢ ὄρνιθα λαλήσῃ ὥς ὁ πετεινός ¹⁾, ἢ ὦν γεννήσῃ μικρὸν ἢ ἀτελές· ἢ γλαῦξ λαλήσῃ εἰς τὴν στέγην του· ἢ τὸ πρωτότοκον ἀρνίου γεννηθῇ μαῦρον εἰς τὴν ποίμνην του, γίνεται ὁ δεισιδαίμων ὅλος ἔμβοβος μήπως ἀποθάνῃ τις τῆς οἰκογενείας του.... Καὶ ὅταν τρυπήσῃ ποντικὸς τὰ τρώματα, ἢ τὸ ἀλευροσάκκιον, παραμονεύει τοὺς οἰκέλους του, καὶ παρατηρεῖ τὰ πράγματά του νὰ ἀνακαλύψῃ τί κλεψία γίνεται εἰς τὸν οἶκόν του ²⁾. Ἐξετάζει καὶ τὸ λάλημα τῆς κορώνης... ³⁾». Ἐν Ἀντιπάρῳ, νησιδίῳ τοῦ Αἰγαίου πελάγους, παρατηρεῖτο ἡ στάσις ἣν ἐλάμβανε κορώνη ἐπὶ φοῖνικος· οὐ μακρὰν τοῦ χωρίου τῆς Ἀντιπάρου, λέγει ὁ κύριος Βαλλήνδης ⁴⁾, εἶναι πεφυτευμένος φοῖνιξ, ἐφ' οὗ ἐκάθητο τῶν κουρουνῶν τις, προφητικὸν χάρισμα ἔχουσα. Ἡρώτων λοιπὸν τὸν ἐκεῖθεν προσερχόμενον οἱ χωρικοὶ ἀνησύχως. — Τί; — Κουρούνα εἰς τὴν Βαγιάν. — Βλέπει νοτινὰ ἢ βορεινὰ; — Νοτινὰ. — Κουρσάροι εἰς τὸ κανάλι. — Ἀλλὰ βορεινὰ. — Δὲν ἔχομεν φόβον.»

Καὶ τῆς γλαυκὸς ἢ φωνὴ ἀπαίσια προσιωνίζεται. «Ἡ συνήθεια, λέγει ὁ Πιττάκης ⁵⁾, ὥς κακὸν οἰωνὸν ἔχει τὴν γλαῦκα, ὅθεν ὅταν ἐπὶ τοῦ οἴκου φωνάξῃ τὴν νύκτα λέγουσι θὰ ἐρημωθῇ ὁ οἶκος, καὶ μάλιστα ὅταν κουκοβαίξῃ τῇ λέγουσι, τὸ κακὸν ἐπ' αὐτῆς, τὴν κεφαλὴν τῆς νὰ φάγῃ.» Ἐρήμωσιν οἴκου καὶ τοῦ κόκκυγος προμηνύει ὁ κοκκυσμός, δι' ὃ καὶ πληθερὸν ἐν ταῖς νήσοις

τοῦ Αἰγαίου πελάγους καλοῦσι τὸν κόκκυγα, ὅπως τὸ ὄνομα αὐτοῦ προφερόμενον μὴ ἐρημοί, ἀλλὰ πληθύνῃ τοὺς οἴκους ¹⁾. Ἡ δὲ τῆς γλαυκὸς παρουσία καὶ παρὰ τοῖς Ἀνατολίταις προσιωνίζεται τὴν καταστροφὴν τοῦ μέρους, ἐφ' οὗ ἐκάθησε ²⁾.

Περίεργος εἶναι καὶ ἑτέρα δεισιδαιμονία, περὶ ἧς τὰ ἐπόμενα λέγει ὁ Γ. Αἰνιάν: «Τὴν ἀνοιξιν, ὅταν ἀρχινοῦν νὰ λαλήσουν οἱ κοῦκκοι, αἱ τρυγόνες καὶ τὰ ἀηδόνια, λαμβάνουν φροντίδα αἱ γυναῖκες νὰ τρώγουν ἀπὸ μίαν βούκαν ψωμί τὸ πρῶν, διὰ νὰ μὴ ἀκούσουν τὸ λάλημα ὅπως διόλου νηστικάι, ἐπειδὴ τότε λέγουν, ὅτι ταῖς ἐκόμπωσεν ἡ τρυγὸνα ἢ ὁ κοῦκκος, τὸ ὅπαϊον ἔχουν κακὸν οἰωνὸν διὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος· δι' ὃ καὶ ἡ παροιμία: Τρυγονίτσας κόμπωμα τρίων χρόνων σκύνταμα ³⁾»

Ὅταν ἀλογόμυια ἐπικαθήσῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου τινὸς εἶναι προγνωστικὸν ἀφίξεως συγγενοῦς ἢ γνωρίμου. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπάρχει ἡ ἐξῆς παροιμία, ἣτις ἔχει, νομίζω, σχέσιν πρὸς τὴν ιδέαν ταύτην: «Σειρὴν μὲν φίλον ἀγγέλλει, ξεῖνον δὲ μέλισσα ⁴⁾» καὶ ἡ παροιμία αὕτη, ὥς τινες οὐχὶ ἀπιθάνως ὑπετόπασαν ⁵⁾, ἀναφέρεται ἴσως εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην διὰ μελισσῶν μαντικὴν.

Ἐν τινι παραμυθίῳ ⁶⁾ ἐν ᾧ βασιλόπαις τις ἡσθένει καὶ οἱ ἰατροὶ εἶχον ἀπελπισθῇ δι' αὐτὸν, ἡ ἐρωμένη του ἠκούσε καθ' ὁδὸν περιστερὰν πρὸς ἰκτίνου διαλεγομένην. Ἡ περιστέρα ἔλεγεν ὅτι λυπεῖται πολὺ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ

¹ Βαλλήνδης, ἐν Ἑφημ. Φιλομαθῶν 1862 σ. 1839 (ἐν Κόθων.)

² Guys, Voyage en Syrie 1833 σ. 335.

³ Φιλολογικαὶ σημειώσεις ἐν Ἑφημ. Φιλομαθῶν, ἔτος Ζ'. 1859 σ. 993. (Ἐκ τῆς φιλολογικῆς Ἀθηνῶν τοῦ 1831.)

⁴ Ζηνοβ., Ε. 99. — Ἀποστολ., ΙΖ. 31. — Φώτιος, Σουδάς λ. Σειρῆν. — «Σειρῆν δὲ ἐστὶ ζῶον ὑπόπτερον μελίσση ὁμοῖον.» (Ζηνοβ., αὐτ. — Ἀριστοτέλ. Ζῴων Ἱστ. Θ'. 27.)

⁵ Maury, Histoire des religions de la Grèce antique. t. II p. 486 ἐν παραβολῇ πρὸς Ὅμηρ. Ἦμν. εἰς Ἑρμῆν 558 κ. ἐ.

⁶ Bohn, griechische und albanesische Märchen. τ. I σ. 100.

¹ Βλ. καὶ Πανδῶρ. XI σ. 472. (Δεισιδαιμονία Φιλιππουπόλεως.)

² Ἠρδλ. Θεοφράστ., Χαρακτῆρας 16. «Καὶ ἐὰν μὴς θύλακον ἀλπίτων διαφάγῃ, πρὸς τὸν ἐξηγητὴν ἐλθὼν ἐρωτᾷ, τί χρὴ ποιεῖν.»

³ Χ. Μεγδάνου, Λόγος Διογένους ἢ Ἠθικαὶ χαρακτῆρας. 4818 σ. 274—275.

⁴ Ἐν Πανδῶρ. τ. VII σ. 300.

⁵ Ἐν Ἑφημ. Φιλομαθῶν 1850 σ. 1218—1219.

Βασιλόπαιδος, ὃν τινα οἱ ἰατροὶ δὲν δύ-
ναι νὰ θεραπεύσωσιν. — οἱ ἰατροὶ
δὲν γνωρίζουσι τὸ ἱατρικὸν του, ἀπεκρί-
νατο ὁ ἱκτῖνος, διὰ τοῦτο δὲν γνωρίζου-
σι νὰ τὸν θεραπεύσωσι. — Καὶ πῶς δύ-
ναι νὰ θεραπευθῇ; ἐρωτᾷ ἡ περιστέρα.
Ἐκεῖνος τῆς λέγει. — Ἐὰν μᾶς σφάξω-
σι καὶ μὲ τὸ κρέας μας καὶ τὸ ὕδωρ
τῆς πηγῆς ἐκείνης κάμωσιν ἐν ἔμπλα-
στρον, τὸ ὁποῖον νὰ θέσωσιν εἰς τὸν
λαιμὸν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐκεῖνος τότε θε-
ραπεύεται. Ἡ νεάνις ἀκούσασα ταῦτα
συλλαμβάνει καὶ σφάζει τὰ πτηνὰ,
κάμνει τὸ ἔμπλαστρον, καὶ θεραπεύει
δὲ αὐτοῦ τὸν Βασιλόπαιδα. Τὸ παρα-
μύθιον τοῦτο ἔχει μεγίστην ἀναλο-
γίαν πρὸς τὸν μῦθον τοῦ Μελάμποδος,
δὲ ὁμοίου τρόπου θεραπεύσαντος τὸν
Ἴφικλον¹). ὡς δὲ νομίζομεν ἡ οἰωνοσκο-
πικὴ προῆλθε τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ιδέας
ὅτι οἱ μάντις ἐγίνωσκον τὴν τῶν πτη-
νῶν γλῶσσαν, καὶ πράγματι οἱ παλαιοὶ
μάντις ἐνομίζοντο κατέχοντες τὸ προτέ-
ρημα τοῦτο²). τὰ δὲ πτηνὰ ἐνομίζοντο ὡς
προγνωρίζοντα τὰ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους,
ἐνεκαῖσως τῆς ἐν τῷ ἀέρι διαμονῆς τῶν³).

Ὁ Ἀλέξανδρος Σούτσος ἐν τῇ Ἱστο-
ρίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως⁴)

1 Ἀπολλοδώρ. Α, XII §. 6. — Ὁ Μελάμ-
πους λέγεται ὅτι πρῶτος εἰσήγαγε τὴν μαντικὴν
εἰς τὴν Ἑλλάδα (Plin., XXV, I. Ἀπολλοδώρ.,
B. 6. 3 πρῶτ. Ἡρόδοτ., B'. 49. — Πausan., II.
13) ὅπερ ἐνισχύει τὴν γνώμην μας περὶ τῆς ἀρ-
χῆς τῆς οἰωνοσκοπίας.

2 Ὡς ὁ Μελάμπους, ὁ Τειρεσίας, ὁ Πολύ-
δωρ κλπ.

3 Ἐν τοῖς παραμυθίοις, τὰ πτηνὰ προλέγουσι
διάφορα συμβεβηκότα (Hahn, I. 57. 124. 138.
καὶ ἐν πολλοῖς ἀνεκδότοις) ἢ ἀνγγέλλουσι συνα-
γόμενα ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν πολλὰ ἀγνωστα
τοῖς ἀνθρώποις (Hahn, I. σ. 183. II. 281 κλπ.)
Ἀνθρώποι πολλοὶ ἀναφέρονται γνωρίζοντες
τὴν γλῶσσαν τῶν πτηνῶν (Hahn, I. σ. 248. 236)
ὅπως εἰς τὰ ἀραβικὰ καὶ πολλὰ σλαβικὰ παρα-
μύθια (Chodzko, Contes Slaves p. 78 σημ.)
Ἀνώτερος τις Κωνσταντινουπόλεως τῆς 16^{ης} ἐκ-
τονταετηρίδος ἐν ποιηματικῷ περὶ ζωῶν ἰδιότητος
λέγει «ὅτι οἱ Ἴνδοι ἐσθίουσιν τὴν τῶν ὀρακόντων
καρδίαν, ἢ τὸ ἥπαρ, νοοῦσι τί τὰ ἄλογα ζῶα
φθέγγονται.» (Ἐν Mathae, Variorum Graecae. Mosc.
1800 p. 27.)

4) Al. Soutzo, Hist. de la revolution Grec-
que. σ. 226.

διηγείται περὶ τοῦ Κολοκοτρώνη τὰ ἐξῆς,
ἅτινα δυνάμεθα ν' ἀναγάγωμεν εἰς τὴν
διὰ περιστέρων καὶ ἀετῶν οἰωνοσκοπίαν.
Ὅταν ἐμελλε νὰ συγκροτηθῇ ἡ μάχη
κατὰ τοῦ Δράμαλη, ὁ Κολοκοτρώνης εἶπε
περιχαρῆς πρὸς τοὺς στρατιώτας του: —
Ἡμεῖς θὰ νικήσωμεν! διότι ὑπήγα νὰ
ἐρωτήσω μίαν μάγισσαν, καὶ δὲν τὴν
εὔρον, ἀλλ' εἶδον ἐν περιστέρῳ τὸ ὁποῖον
ἤρχετο κατ' ἐπάνω μου τὸ ἐτουφέκισα
καὶ ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου· παρε-
τήρησα καλὰ αὐτὸ καὶ ἀπὸ μερικὰ ση-
μεῖα τὰ ὁποῖα εἶδα εἰς τὰ κόκκαλά του,
συμπεραίνω ὅτι θὰ νικήσωμεν. Καταβαί-
νοντας ἀπὸ μίαν ῥάχιν ἀπήντησα τὴν
γραῖαν μάγισσαν· ἀμέσως αὐτὴ μὲ ἀνε-
γνώρισε. — Γέρο-Κολοκοτρώνη, μοῦ εἶ-
πεν, εἶναι τῶρα κάμποσαις ἡμέραις ποῦ
βλέπω ἀετοὺς νὰ τριγυρίζουν τὴν κα-
λύβην μου καὶ νὰ ζητοῦν αἷμα. Πήγαινε
ὅπου σὲ φωτίσει ὁ Θεός· καὶ οἱ ἄπιστοι
θὰ καταστραφούν.

Οἰωνοί.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, ὁ λαὸς ἐξάγει
προγνωστικὰ ἐκ πολλῶν ἄλλων ἀντικει-
μένων¹), ὧν τὴν πρῶτην θέσιν κατέχου-
σιν, ὅπως παρ' ἅπασιν τοῖς λαοῖς συμ-
βαίνει, τὰ ἑκτακτα φυσικὰ φαινόμενα.

Παλλαχοῦ τῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων
τὰ μεγάλα δυστυχήματα, τοὺς θανά-
τους ἀνδρείων κλεφτῶν καὶ ἀρματωλῶν
ἐπισήμων, προμηνύουσιν ὁ θρηνώδης
γογγυσμὸς τῶν πευκῶν εἰς τὰ προσφιλεῖ
λημέρια των, καὶ ἀσυνήθης χειμῶν κατὰ
τὸ θέρος.

Ποτὲ δὲν ἐθιμώμουνα τὸν Μᾶν νὰ χιονίζῃ,
τὸ Μᾶν καὶ τὸ θεριτὴ κι' ὅλον τὸν ἄλωνάρη 2.

καὶ ἐν ἑτέρῳ ᾠσματι:

«Μᾶς πῆρ' ἡ ῥεῖα κ' ἡ αὐγὴ, μᾶς πῆρε μεσημέρι
καὶ πού νὰ λημεριάσωμε, νὰ κάνωμε λημέρι;
Πέρα ε' ἐστὶν τὸ βουνὸ καὶ ε' εἰς τὴ ψιλὴ βραχὺδα,
πῶχει τὰ πεῦκα τὰ ὑψηλά καὶ τὰ νερά τὰ κρύα.»

1 Guys, Voyage littéraire en Grèce t. I. p.
148 «Les Grecs tirent encore des présages de
mille choses que le hasard produit» καὶ ἐκ
τούτου H. Mathieu, la Turquie et ses diffé-
rents peuples. t. II p. 409.

2 Marcellus, Chants du peuple en Grèce. t.
I. p. 404. — Passow. Carm. popul. p. 479.

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσπασε, τὸ λόγο δὲν ἀπέσπασε
ἀκούει τὰ πεῦκα ποῦ βογγοῦν καὶ ταῖς ὀξείαις ποῦ
[τρίζουν . . . 1

κακὸν σημείου, διότι τὴν αὐτὴν ἡμέραν
ἐφονεύθη.—καὶ

Σηκώνομαι μιὰ χαρὰν ὁ μαῦρος ἀπ' τὸν ὕπνο,
πέρνω νερό καὶ νίδομαι, μαντῆλι καὶ σφουγγίζομαι.
Ἄκω τὰ δένδρα καὶ βροντοῦν καὶ ταῖς ὀξείαις καὶ
[τρίζουν,

καὶ τὰ λημέρια τῶν κλεφτῶν καὶ βαρυνασθενάζουν.
Ἐκτσα καὶ ταῖς ρώτησα γλυκὰ ὅσιν τὴν μητέρα.
—Γ' ἔχει ὀξείαις, ποῦ χλιδαστε, λημέρια ποῦ
[βογγάτε;

Κ' ἐκεῖνα μ' ἀπεκρίθησαν βαρυνασθενεγμένα:
—Ἐχάσαμε τὴν κλεφτουργιά, τὸν Κώστα τὸ λε-
[βέντη . . . 2

Ἄλλοτε ἡ σελήνη ἢ τὰ ἄστρα ἀνατέλ-
λουσι πορφυρᾷ, ὡς ἐν αἵματι ἐμβεβα-
πτισμένα, μεγίστας συμφορὰς, φόνους
καὶ αἵματα εἰς τὰ ἔθνη προαναγγέλλον-
τα³). Ὁ ἥλιος, λέγει δημοτικὸν τιᾶσμα⁴),

ὁ ἥλιος ἐσκοτίνασε καὶ τὸ φεγγάρι ἐχάθη,
καὶ ὁ καθαρὸς αὐγερινὸς* ἐβγήκε αἵματομένος.

Τὸ αἷμα ἢ τὸ χρώμα αὐτοῦ ἐπὶ γνω-
στῶν ἀντικειμένων φαινόμενον, ἐπίσης
εἶναι προμήνυμα μεγάλων δυστυχημά-
των· τὴν ιδέαν ταύτην εὐρίσκομεν

1 Ζαμπελ., Ἄσματ. δημοτ. τῆς Ἑλλάδος. σ. 637.—Passow, σ. 400.

2 Passow, σ. 426.

3 Πρόβλ. Ἀριστ. Βαλαωρίτου, Ἡ Κυρά Φρο-
σύνη σ. 2—3 (ἔκδ. Κερκύρας 1859) ἢ 32—33
(ἔκδ. Π. Λάμπρου 1868.)

ΤΑΧΙΡ. Ἐπρόβαλεν . . . (τὸ φεγγάρι)· εἶναι θαλά
[καὶ κόκκινο σὰν αἷμα.

Σύγνεφς μαῦρα καὶ βαρεῖα ἀναιδοκαταβαίνουν
καὶ ρεύγουν σὰ ραντάσματα. Ὁ ἄνεμος τὰ σπρώχνει
καὶ τὰ σπρώχνει ἀπάνω του μὲ λύσσα, μὲ μανία·
ὡσὰν ἄερια κύματα, τὸ δένουν, τὸ χτυποῦνε,
καὶ λές πῶς θὰ τὸ πνίξουνε καὶ λές πῶς θὰ τὸ
[σβύσουν.

Πυκνὴ θολοῦρ' ἀπ' τὰ βουνά, Βιζήρη μου, τοῦ
[Πίνδου

ἀπλόνεται ὡς τὸν οὐρανὸν, κ' ἐσκέπασε τ' ἀστέρις.
Τί σάβανο κατὰ μαυρο! τί νόχτα! τί τρομάρα!

ΑΛΗΣ. Σὲ σκιάζουνε τὰ σύγνεφς, σὲ σκιάζει τὸ
[φεγγάρι,

γιατί τὸ βλέπεις κόκκινο, τὸ βλέπεις ματωμένον; κλ.

4 Χασιώτου, Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἡπειρὸν
δημ. ᾠμάτων σ. 405.—Οἱ δύο στίχοι οὗτοι εὐ-
ρηθῆναι παρηλλαγμένοι ἐπὶ ἄλλῃ σημασίᾳ καὶ
ἐν ἐτέρῳ ᾠματι. (Passow, σ. 34.)

* Ἐωσφόρος. Lucifer.

παρ' Ὀμήρῳ¹) καὶ παρὰ τῷ Ὀσσιανῷ.
«Βάρδοι, λέγει οὗτος ἐν τῷ ποιήματί
του Κομλάθ καὶ Κορθόνα²), Βάρδοι
τῶν ἐπελευσσομένων αἰώνων χύνετε πάν-
τοτε δάκρυα, ἀναμιμνησκόμενοι τοῦ
Κομλάθ. Προώρως κατέβη εἰς τὸν τά-
φον, καὶ ἡ θλίψις ἐπεχύθη ἐπὶ τῆς Μό-
ρας. Ἡ μήτηρ του παρετήρησε τὴν εἰς
τὸν τοῖχον ἀσπίδα αὐτοῦ, καὶ τὴν εἶδεν
αἱματοφύρτον· ἐννόησε τότε ὅτι τὸ τέ-
κνον της δὲν ὑπῆρχε πλέον, καὶ ἡ Μόρα
αὐτήχησεν ἐκ τῶν ὀδυνηρῶν αὐτῆς
κραυγῶν».

Προσέτι ἀπαίσιτοι οἰωνοὶ θεωροῦν-
ται, αἱ τῶν δοκῶν τῆς οἰκίας τριγμοὶ,
ἡ ἡ φθορὰ μέρους τινὸς αὐτῆς. Οὕτως ἐν
δημοτικῷ τινι μυρολογίῳ Μάνης χήρα
τις λέγει ὅτι ἐκ τοιούτων συμβάντων
προεμάντευσε τὸν τοῦ συζύγου της θά-
νατον.

Ἀρσάνη Ῥήγα καὶ Πασχιὰ,
ἀνατράχτηκι* ὁ ὄντας
καὶ πέσασι τὰ γυαλιὰ! 3

Ὅμοια καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπιστεύ-
οντο ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἐξῆς παλαιοῦ
τινος συναξαρίου. «Καὶ γνωστικῶν κλη-
δονισμοὺς καὶ φωνὴν τρισμοῦ παντὸς
ξύλου, καὶ λίθου καὶ νεκρῶν ἐν τάφοις
καὶ θυρῶν ψόφους καὶ παλμοὺς μελῶν»⁴).

Τὰ ζῶα, ἅτινα θεωροῦνται ὡς ἔχοντα
τὸ πλεονέκτημα τοῦ προγιγνώσκειν τὰ
μέλλοντα, κλαίουσιν ἐνίοτε, κατὰ τὰ
δημοτικὰ ᾠσματα, καὶ λυποῦνται δι' ἐ-
πικειμένας τοῖς κυρίοις των συμφορὰς.

ὦνταν ἐκαθαλλίκευε ἐκλαίε τ' ἄλογό του
καὶ τότε τὸ ἐγνώρισε πῶς εἶν' ὁ θάνατός του 5.

Λέγει περὶ τινος κλέφτου δημοτικὸν τι-
ᾶσμα, ἀνακαλοῦν ἡμῖν τοὺς ἐπομένους
τοῦ Ὀμήρου στίχους.

1 Παρ' Ὀμήρῳ μνημονεύεται βροχὴ ἐξ αἵμα-
τος ὡς ἀπαίσιτος οἰωνός (Ἰλιάδ. Α. 52—55. Π.
459) ἡ δὲ δοξασία αὕτη ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ἰνδοῖς
(Βαλαωράτα βιβλ. VI, κεφ. β'. § 47 καὶ σημειώ-
σιν Γ α λ α ν ο ὁ αὐτόθι.)

2 Ossian, traduction Christian. Paris 1868
p. 96.

3 Ν. Γ. Πολίτης, ἐν Πανδώρα τ. XX σ. 343.

4 Bolland., Aeta sanctorum. Septemb. t.
VII p. 222.

5 Pashley, Travels in Crete, τ. II σ. 444.

ὅς μένον (ἵπποι) ἀσφαλῶς περικαλλέα ὄφρον ἔ-
[χοντες,
οὐδὲ ἐνισκύνψαντε καρήατα· δάκρυα δὲ σφιν
θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέε μυρομένοισιν
ἡνιόχοιο πόθῳ 1.

Παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἰνδοῖς, ὅπως
καὶ παρὰ τοῖς Ἀραβί, οἱ ἵπποι εἰσὶν
ἀχώριστοι ἀπὸ τῶν ἡρώων ἐπιβατῶν
τῶν, διὰ τοῦτο καὶ δάκρυα θαλερὰ χέ-
ουσιν ὅταν τὸν θάνατον τοῦ κυρίου τῶν
προμαντεύωσιν ἐπικείμενον 2). Καὶ ἐν
τῇ γερμανικῇ μυθολογίᾳ οἱ ἵπποι συμ-
μερίζονται τὰ αἰσθήματα τῶν ἵππευ-
όντων αὐτοὺς, χαίροντες μὲν ἐπὶ τοῖς
εὐτυχήμασι, κλαίοντες δὲ ἐν ταῖς ἀτυ-
χίαις 3).

Ἄλλοτε οἱ ἵπποι χρεμετίζουσιν, ἡ σπάθη
ῥαγίζει, ὃ δὲ ἥρως τοῦ δηρωτικοῦ ἄσμα-
τος, ἐκ τούτων εἰδοποιούμενος, τρέχει εἰς
τὴν οἰκίαν του, ἔνθα ἐπρόκειτο οἰκογε-
νειακὴ νὰ τῷ συμβῇ δυστυχία 4).

Εἰς τὰς ιδέας ταύτας ἀναφερόμενος
καὶ ὁ Κρής ποιητὴς τῆς ΙΣΤ'. ἢ ΙΖ'.
ἐκατονταετηρίδος Νικόλαος Δριμυτικὸς

1 Πλάτ., Ρ. 436. Πρὸς Vergil. Aen. XI.
90.—Propert. III. 34. 37. Sueton, Cas. 84.
Isidor. Origin. I. β'. 4. 43.

2 Ad. Schlieben, Die Pferde des Alter-
thums. 1867, σ. 43.—Ritter, Erdkunde t. V. σ. 898.

3 Grimm, Deutsche Mythologie. σ. 365.
624.—Schlieben, l. c. σ. 68.—Encyclopaedie
d. Kunst u. Wesen. 7. XX σ. 364.

4 Πρὸς. Faurel, t. II p. 440.—Zampel., σ.
724.—Passow, σ. 348.

Καθοόμεν κ' ἔτρωγα ψωμί μ' ἀρχόντου· καὶ μὲ
[πρώτους
κι' ὁ μαῦρός μου χλημίντρισε, ῥάβας τὸ σπαθί μου.
Κ' ἐγ' ἀπονοῦς μου τῶνομωσα, παντρεύουν τὴν κα-
[λὴ μου,
μὲ κἄποιον ἄλλον τὴν βλογοῦν, μ' ἄλλον τὴν
[στεφανώνουν,
παντρεῖσθαι βιώνιάζουν τὴν κ' ἐμένα μ' ἀστοχοῦνε.

Ἐπίσης θεωροῦνται ἀπίστοι αἱ κλαυθμηραὶ ὀλα-
καὶ τῶν κυνῶν, οἵτινες ταραττονται καὶ ἀνησυ-
χοῦσιν ὁσάκις ὀλακτοῦσιν οἱ κύνες τὴν νύκτα ἄ-
νευ λόγου, ἢ μᾶλλον ἀπαντῶντες εἰς τοὺς στε-
ναγμοὺς τοῦ κυρίου αὐτῶν κιοδονεῦντος· κατὰ
τινα κρίσιμον μάχην· οὐ μόνον παρ' Ἑλλήσιν,
ἀλλὰ καὶ παρ' Ἀλβανοῖς (Dora d'Istria, les
femmes en Orient livr. IV ep. 4.) ἐπίσης καὶ
παρὰ τοῖς Ἀνατολίταις· οἵτινες θεωροῦσι τὰς
κλαυθμηρὰς τῶν κυνῶν ὀλακά· ὡς θανάτου προ-
μηνύματα (Guys, Voyage en Syrie 1855 σ. 335).

ποιεῖ ἐν τῇ Εὐμορφῇ βοσκοπούλᾳ,
τὸν βοσκὸν λέγοντα·

Μὲν ἔπεσα καὶ ῥάγῃ τὸ σπαθί μου,
καὶ γιάγουρα εἰς τὴν ἀποστροφὴν μου.
Κ' ἔτρωε τρεῖς φωναῖς, καὶ ζύπασέ με,
ὅταν γλυκὰ κοιμούμουν ζύπνησέ με.
Κ' ἦρθαν κακὰ σκυλιὰ ὡσάν πνιγάροι,
νὰ φάγουν τ' ἀρνί μου τὸ πουλιάρη.
Ἐγροῖκουν ἀπ' τὰ ὄσση της· νὰ κλαίγῃ,
ἢ καθάρνια βρούσι νὰ μοῦ λέγῃ
Τὸ πῶς τὴ ἀρρώστια, κ' ἡ ἄργητά μου,
κάρδουντ θε νὰ βάλουν 'ς τὴ καρδιά μου 1.

καὶ πράγματι, λέγει ὁ ποιητὴς, ὅ,τι ἐ-
φοβεῖτο, εἶχε συμβῇ· ἡ βοσκοπούλα ἀ-
πέθανεν.

Ἐκτὸς τούτων ἐξάγουσι προοιωνί-
σματα καὶ ἐκ τῶν ἀκουσίων κινήσεων
τῶν διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος, ὅ-
πως καὶ παρ' ἀρχαίοις συνειθίζετο 2).
Οὕτως ὁ παλμὸς τοῦ ὄμματος δεικνύει
τὴν προσεχῇ συνάντησιν ἀγαπωμένου
προσώπου 3), ὅπως τοῦτο ἐνομιζέτο καὶ
παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι 4), Ῥω-

1 Ν. Δριμυτικὸς, Ἡ εὐμορφὴ βοσκοπούλα σ.
48—49 (ἐκδ. Legrand ἐν Collection les mo-
numents pour servir a l'étude de la langue
Néo-hellénique. Paris 1869 n° 4.)

2 H. Wissermann, De variis oraculorum
generibus apud Graecos. Marburg. 1835 p.
45.—Βλ. καὶ Μανουήλ τοῦ ἱταλιολόγου, περὶ
ὀνειράτων· ἐν Boissonade, Anecdota Graeca
vol. VI p. 246. «Ἀλλὰ καὶ τὸ φθονερόν τε καὶ
πονηρότατον πνεῦμα πολλὰ πολλάκις τῶν ἐσο-
μένων ἐσήμανεν οὐ μόνον ἐν ἐνυπνίοις, ἀλλὰ καὶ
οἰωνοῖς· τισι καὶ τοῖς τῶν μελῶν ἀπροαιρέτοις
κινήμασι καὶ παλμοῖς.» — Διὰ τοὺς Εὐρωπαίους
τοῦ μεσαίωνος βλ. P. Lacroix (le bibliophile
Jacob) Curiosités des sciences occultes p.
263 κα.

3 X. Μεγδόανος ἐνθ. ἀν. σ. 275.—Λευκίας ἀνα-
τροπὴ κλ. σ. 23 «τὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἄλμα καὶ
νῦν, ὡς καὶ πάλαι, ὅτε μὲν τοῦτο, ὅτε δ' ἐκεῖνο
σημαίνειν ἐνιοὶ νομίζουσιν.» — Ὁ Βυθιλάκης (Neu-
grichisches Leben. σ. 24.) ἀναφέρει καὶ ἄσμάτιον

τὸ μάτι μου ξεπετῆ
κἄποιον θά ἴδῃ ποῦ μ' ἀγαπᾷ.

ἔπου κακῶς παρὰ Passow (Carm. popularia p.
580) φέρεται ἔτσι τῆ

4 Θεοκρίτ., III 35—36. Ἄλλεται ὀφθαλμός
μου ὁ θεός· ἀρά γ' ἴδῃσῶ Αὐτάν· βλ. καὶ Erne-
sti, ad Callim. Hymn. in Cerer. v. 89.—Ὁ
Πασιδώνιος, κατὰ τὸν Σουῖδαν, ἐγράφει βιβλίον
περὶ παλμικοῦ οἰωνίσματος.

μαίοις ¹⁾, Ἰνδοῖς ²⁾ καὶ Γερμανοῖς ³⁾. Ὁ δὲ τῶν ὠτίων βόμβος δεικνύει ὅτι ἀναφέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀκούοντος ἄνθρωποι μακρὰν εὐρισκόμενοι ⁴⁾, ὡς ἐπίσης καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι ⁵⁾ καὶ Ῥωμαίοις ⁶⁾ καὶ τοῖς Γερμανοῖς ⁷⁾ ἐπιστεῖετο· φαίνεται δὲ ὅτι τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ιδέαν τοῦ Πυθαγόρου ὡς καὶ ὁ πολλάκις ἐμπίπτων τοῖς ὠσὶν ἦχος, φωνὴ τῶν κρειττόνων ⁸⁾ (δαιμόνων), μὲ τὴν ὁποῖαν συμφωνεῖ καὶ ἡ ὑπὸ Μανουήλ τοῦ Παλαιολόγου ἐν προηγουμένῃ σημειώσεται ⁹⁾ ἀναφερομένη πρόληψις. Πρὸς ἀποτροπὴν δὲ παντὸς ἐνδεχομένου κακοῦ κροταλίζουσι τοὺς δακτύλους παρὰ τὰ βομβοῦντα ὦτα· παραπλήσιον δέ τι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου (Nat. Hist. XXVIII, 2) ἐποιοῦν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Καὶ ὁ πταρμός δὲ αἴσια, ὅπως καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι ¹⁰⁾ καὶ τοῖς Γερμανοῖς ¹¹⁾, προοιωνίζεται ¹²⁾.

1 Plaut., Pseudol., I ii, 405. Nisi, quia futurum est, ita supercilium fallit. καὶ Scaliger. αὐτ. — Dempster., Antiquit. Roman. III 9. — Πρὸβλ. προσέτι καὶ Juvenal., VI 578.

2 Hirzel, Sacuntala. σ. 65. — Βλ. καὶ Βαλαβάραν βιβλ. Α. κεφ. θ'. § 94. «Ἐρωμένη τις πεπαισμένη ἐκ τοῦ παλμοῦ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ, ὡς ἐλεύσεται ὁ ἐραστὴς κλ.»

3 Grimm, Deutsche Mythologie t. II σ. 4074.

4 Δευκία, Ἀνατροπὴ κλ. σ. 22. «Ὁ κοινὸς τῶν νῦν Ἑλλήνων ὄχλος, ὅτε τὰ ὦτα βομβεῖ, σημεῖον τοῦτο εἶναι ὑπελαμβάνουσιν, ὡς αὐτῶν ἀπόντες τινὲς μέμνηνται.» — Πρὸβλ. Καραγιάννη, Δεισιδαίμονιας δοκίμιον. τ. I. σ. 433 «ὅταν τὰ ὦτά μας βομβῶσι πιστεύομεν ὅτι θ' ἀκούσωμέν τι λόγου ἀξίου.»

5 Λουκιαν., Ἐταιρ Διάλογοι IX, 2. «Ἡ ποῦ, ὦ Παρμενίων, ἐδόμθει τὰ ὦτα ὑμῶν; ἀεὶ γὰρ ἐμὲ μνηστο ἡ κακτῆμένη μετὰ δακρύων.»

6 Plin., Hist. Nat. XXVIII, 2. — Fronton., καὶ Marc. Aurel. Epistol. ed. Mai lib. II. V.

7 Grimm, deutsche Mythologie t. II σ. 4074.

8 Αἰλιαν., Ποικιλ. Ἱστορ. IV. 47.

9 Βλ. σ. 4401 σημ. 2.

10 Ὀδυσσ. P. 544. — Θεοκρίτ., J'. 96. ιη'. 16. Ξενοφώντας, Κυρ., Ἀναβ. III, 6. 9. — Ἀριστοτέλ. Πρὸβλημ. ΔΓ. 7. Πρὸβλ. IE. 33 — Propert., II el. 2 v. 33 sq. — Cf. G. Leopardi, Saggio sopra gli errori popolari degli antichi. 1848. p. 73—84 cap. VI.

11 Grimm, Deutsche Mythologie t. II σ. 4070.

12 Δευκία, Ἀνατροπὴ κλπ. σ. 22. «Τὸν πταρ-

Ἐπίσης ἐξάγουσι μαντεύματα ἐκ τῶν κατὰ τύχην προφερομένων λόγων, πρὸ πάντων ὑπὸ παιδίων ¹⁾, διότι ὡς ἀθῶα ἔνεκα τῆς ἡλικίας των ἀγαπῶνται πλειότερον παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ συνήθεια αὕτη φαίνεται παραμείνασα ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς ²⁾. Συγγενὴς ταύτῃ εἶναι καὶ ἡ πρόληψις, καθ' ἣν κακοὶ λόγοι ἀποφέρουσι δυστυχήματα. «Κακομελέτα κ' ἔρχεται» λέγει μία κοινὴ παροιμία· καὶ εἰς αὐτὴν νομίζομεν τὴν ιδέαν ἀναφέρεται χωρίον τι τοῦ Αἰσχύλου ³⁾.

Οἱ ἐρῶντες θέλοντες νὰ μάθωσιν εἰς ἀνταγαπῶνται συσφίγγουσιν εἰς σχῆμα γρόνθου τὴν χεῖρα, σχηματίζοντες κύκλον διὰ τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ ἀντίχειρος, ἐφ' οὗ θέτουσι φύλλον ῥόδου ἢ μήκωνος, ὅπερ διὰ τῆς παλάμης τῆς ἐτέρας χειρὸς κτυπῶσι· καὶ ἂν μὲν τὸ φύλλον μετὰ κρότου διαρραγῇ τοῦτο θεωρεῖται ὡς σημεῖον ὅτι ἔρως ἐκατέρωθεν ὑπάρχει· ἂν δὲ ἀψοφητῇ, εἶναι σημεῖον ὅτι ὁ χρηστηριαζόμενος δὲν ἀνταγαπᾶται ⁴⁾.

μόν καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς ἰδιωτικοὶ Ἕλληνες, ὡς καὶ οἱ πάλαι, σημεῖον διάφορα φοιδάζον ὑπάρχειν οἶοντα· ἦν γὰρ, διηγήσεως περί τινος πράγματος γιγνομένης, πᾶρῃ τις, τοῦτο κύρωσιν τῶν λεγομένων, ὅτι ἀληθῆ εἰσιν, ὑπάρχειν δοξάζουσιν.»

1 Βλ. καὶ Guys, Voyage littéraire en Grèce. t. I p. 149.

2 Βλ. Ὀδυσσ., Υ. 400—420. — Πρὸβλ. Πασαν., IX, ια'. 5. «μαντική καθέστηκεν αὐτόθι ἀπὸ κληδόνων.» — Ἡρόδοτ. E. 72. Θ. 90. — Ξενοφώντ. Κυρ. Ἀναβ. Α. η. 16. — Cicero., de Divinat. I. 45 — Βλ. καὶ Μιχ. Γλυκᾶ, Χρονικὸν σ. 364 Bekker.

3 Αἰσχύλ., Ἀγαμέμν. 685.

4 Πρὸβλ. Guys, αὐτ. τ. I. σ. 228. «On plie aussi les feuilles de rose, et des pavots en forme de petites vessies pour les faire claquer sur le front, et par le bruit qu'elles font, un amoureux juge qu'il est payé de retour.» — Γ. Παλιουρίτου, Ἀρχαιολογία Ἑλληνική. 1815. τ. II σ. 192. «Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ τὴν σήμερον ὑπὸ τῶν παιδίων μὲ τὰ φύλλα τῆς Πάπαρούνας, ὅμως ἐπ' αἰσχρῶ ἐννοεῖται ἡ τοῦ παιγνιδίου πράξις. Εἰς τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ἡ θλίψις τῶν κοκκάλων τῶν ὀπωρικῶν, αἶον κεράσων, δαμασκηνῶν, καὶ ἄλλων, ἐν οἷς οἱ παῖδες τρώγοντες τοὺς καρπούς θλίβουσι τὰ κόκκαλα μεταξὺ τῶν δὺν πρώτων δακτύλων τῆς δεξιᾶς, ὥστε ὑπερπηδῶσι μακράν.» — Βλ. καὶ Bybilakis Neugriechisches Leben σ. 22. — Δευκία, Ἀνατροπὴ σ. 20. — Ν.

Ὁμοία συνήθεια ἐπεκράτει καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Γνωστοὶ οἱ τοῦ Θεοκρίτου στίχοι:

Ἐγνων πρᾶν, ὅκα μοι μεμναμένῳ, εἰ φιλέεις με,
οὐδὲ τὸ τηλέφιλον ποτεμάξατο τὸ πλατάγημα,
ἀλλ' αὐτῷ, ὁμαλῷ ποτὶ πάχεος ἔξεμαράνθη 1.

Ἡ δὲ χαρίεσσα εὐρωπαϊκὴ συνήθεια τοῦ ἀποφυλλίζειν τὸ ἄνθος μαργαρίταν, καὶ θεωρεῖν τοῦτο ἔρωτος μαντεῖον, ἐπικρατεῖ καὶ παρ' ἡμῖν· οἱ ἐρώντες ἀποφυλλίζουνσι μολόχης ἄνθη συνήθως, ἐν δὲ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους τὸ ἄνθος τὸ καλούμενον διὰ τοῦτο μάγισσα· ἐρωτῶσι δὲ ἀνὰ πᾶν ἐκκοπτόμενον πέταλον τοῦ ἄνθους μ' ἀγαπᾷ, δὲν μ' ἀγαπᾷ, καὶ θεωροῦσιν ὡς ἀπόκρισιν τοῦ μαντείου τὴν λέξιν, ἣν προφέρουσι τὸ ὕστατον τοῦ ἄνθους πέταλον ἐκκόπτοντες.

Παρατηροῦνται ὡσαύτως τὰ ἀπαν-

Γ. Πολίτης, ἐν Πανδώρα τ. XVIII σ. — Dora d'Istria, Αἰ γυναῖκες ἐν τῇ Ἀνατολῇ βιβλ. V. ἐπιστ. 6 τ. I. σ. 332. «Ποσάκι; εἶδον Ἑλληνίδας καὶ Δακίδας σοδαρῶς κτυπώσας φύλλον τι ῥόδου ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ χαιρούσας ὅτε ἐπλατάγει, διότι τοῦτο ἐδήλου εὐλικρίνειαν τῶν ἐρωμένων».

1 Θεοκρίτ., III, 28. — Ἀνθολογ. Ἑλλην. V. 296.

Ἐξ ὅτε τηλεφίλου πλαταγήματος ἡχέτα βόμβος γαστέρα μαντείου μάξατο κισσυδίου, ἔγνων ὡς φιλέεις με...

— Πολυδαυκ., θ. 427. «Τὰ τοῦ τηλεφίλου καλουμένου φύλλα ἐπὶ τοὺς πρώτους δύο τῆς λαιᾶς δακτύλους εἰς κύκλον συμδληθέντας ἐπιθέντες, τῷ κοίλῳ τῆς ἐτέρας χειρὸς ἐπικρούσαντες, εἰ κτύπον ποιήσαιεν εὐκροτον ὑποσχισθὲν τῇ πληγῇ τὸ φύλλον, μεμνησθαι τοὺς ἐρωμένους αὐτῶν ὑπὸ λαμβάνον. — Σουίδ., λ. Πλαταγώνιον. — Πασχ., λ. Τηλέφιλον. — Σχολιαστὴς Θεοκρίτ. Γ. 28. «ἀναλαμβάνεται παρὰ τῶν ἐρώντων τὸ τηλέφιλον, καὶ πληττόμενον εἰ φόφον ἀπετέλει, ἐδίδου αὐτοῖς σημεῖοσθαι, ὅτι ἀντερῶνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· εἰ δ' οὐκ ἀπετέλει ὅτι μισοῦνται... οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τὰς χεῖρας τὸ τηλέφιλον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἢ τὸν καρπὸν, ἐπικρούουσι καὶ ἐάν μὲν ἐρυθρὸν γένηται, καλοῦντες αὐτὸ ῥόδιον, νομίζουσιν ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· τοῦ χρωτὸς δ' ἐμπρησθέντος, ἢ ἐλκωθέντος μισεῖσθαι, (ἐσθ' ὅτε καὶ ἐπὶ τὸν πῆχυν ἀπεπειρώντο τοῦ φόφου... τινὲς τῶν ἐρωτικῶν τὸ τηλέφιλον ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες.)» Βλ. καὶ Σχολ. εἰς Θεοκρ. ΙΑ. 56—57. — Βλ. καὶ Potter, Archaeol. lib. II t. I. p. 765. Harles, ad Theocrit., II. 29 (Lipsiae 1780. p. 62.)

τῶντα πρόσωπα κατὰ τὴν ἐκ τῆς οἰκίας ἔξοδον, ὡς καὶ τοῦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐγίνετο¹⁾. ἂν ἐκεῖνος δὲν ἀπήντησαν εἶναι σημειωμένος, ἦτοι μὴ ἀρτιμελής, κακὴν τὴν τῆς ἡμέρας ἔκβασιν προοιωνίζονται²⁾. πρὸ πάντων δὲ παρατηροῦνται ταῦτα κατὰ τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς ἢ τοῦ ἔτους, ὅπως καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ποιοῦσι κατὰ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου³⁾, ὅτε τὸ ἔτος τῶν ἀρχεται, οἱ Τούρκοι τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς καὶ εὐθὺς ὡς ἴδωσι τὴν νέαν σελήνην⁴⁾, οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι⁵⁾ καὶ οἱ Βλάχοι⁶⁾. Τῆς

1 Ξενοφώντ., Ἀπομνημ. Α. α'. — Ἀριστοφ., Βατραχ. 495.

Οἱμοὶ κακοδαίμων, τῷ ξυνέτυχον ἐξίων;
καὶ Σχολ. εἰς Ἀριστοφάν. Ὀρνιθ. 721. — Πρόβλ. Θεοφραστ., χαρακτ. 16 «μαϊνόμενόν τε ἰδὼν ἢ ἐπιληπτον φρίξας εἰς κύκλον πύσσαι.»

2 Ἐκ τοῦτου καὶ αἱ παροιμίαι:

«Ξανθοῦ ποτέ σου μὴν πουλῆς μήτε καὶ ν' ἀγοράζης
κι' ἂν ἔλθῃ καὶ ἔς τὸ σπίτι σου μὲ μίξῃς νὰ τὸν
[ἐβγάλῃς.»

(Βενιζελ., Παροιμ. σ. 173.) καὶ:

«Ἀπ' ἀρραπῇ κι' ἀπὸ βροντῇ, ἀπὸ βροχῇ καὶ χιόνι
ἀπὸ καμπούρη καὶ σπανὸ ὁ Θεὸς νὰ σέ
[γλυτώνῃ,

(Αὐτ. σ. 22.) καὶ:

Ἀπὸ σπανὸν ἄνδρα καὶ μαλλιαρὴ γυναῖκα μα-
[κρὰ τὰ ῥοῦγά σου.

(Αὐτ. σ. 26.) — Ἐν τινι παραμυθίῳ ἡ μήτηρ παραγγέλλει εἰς τὸ τέκνον τῆς μέλλαν νὰ ἀποδημήσῃ, ὅπως ἐπιστρέψῃ ἂν καθ' ὁδὸν συναντήσῃ σπανόν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο δὲν ἐτήρησε τὴν παραγγελίαν ταύτην τῆς μητρὸς τοῦ πολλά ὑπὸ τοῦ σπανοῦ πάσχει (Νεοελλην. Ἀνάλεκτα I. σ. 46.)

3 Pahn, albanesische Studien. t. I. σ. 154. — Διὰ τοῦς Ἑλληνας πρόβλ. Ricaut, Histoire de l'église grecque. 1710. p. 145. «Les Grecs commencent leur année, le premier jour de Septembre, qu'ils consacrent à leur divertissement, se figurant que toute l'année sera heureuse, si on a de la gayté, dans ces commencemens. Ils fèstent donc le premier jour de Septembre, bien qu'il n'est dédié à aucun Saint.»

4 Voutier, Memoires sur la guerre actuelle de la Grèce. 1823. p. 10. «Si la première personne qu'ils rencontrent est un borgne, un boiteux, un fou, etc, ils rentrent chez eux, et ne sortent plus, à moins que le sort, de nouveau consulté ne leur ait promis d'autre part un bon succès.» Guys, Noyage en Syrie σ. 334—335.

5 Sueton. August. 92.

6 Schott, Walachische Märchen. σ. 301.

δοξασίας ταύτης ἵχνη ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν Βυζαντινῶν. «Εἰθιστο οὖν, λέγει ὁ Βαλαμῶν¹⁾, Ἰουδαίους καὶ Ἑλλησιν ἐορτάζειν τήνικαῦτα (κατὰ τὰς πρώτας τῶν μηνῶν ἡμέρας) καὶ γονυκλιτεῖν, ὥς ἂν τὸ μηνιαῖον διάστημα εὐτυχῶς διέλθωσιν. . . . ἡ μὲν τῆς νομηνίας ἐορτὴ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐσχόλασε, καὶ ἀντὶ ταύτης, Θεοῦ χάριτι, ἱλαστήριοι εὐχαὶ πρὸς Θεὸν καὶ ἁγιασμοὶ ἐπ' ἐκκλησίας παρὰ τοῦ πιστοῦ λαοῦ γίνονται καθ' ἐκάστην ἀρχιμηνίαν, καὶ ὕδασιν εὐλογίας οὐκ ἀντιλογίας χριόμεθα.» Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα ἐώρταζον οἱ Βυζαντινοὶ τὰς Καλάνδας, διότι ἐνόμιζον «μετ' εὐθυμίας τὸν ὅλον διελθεῖν αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ἂν ἐν τῇ καταρχῇ αὐτοῦ πανηγυρίσωσιν»²⁾.

Εἰς τοὺς εἰς πόλεμον ἀπερχομένους ἢ συνάντησις λαγωῦ θεωρεῖται ἀπαΐσιος οἰωνὸς³⁾, ὥς ἐνομίζετο καὶ παρὰ Γερμανοῖς) καὶ τοῖς Ἑλλησι, οἵτινες καὶ παροιμίαν ἐκ τούτου ἐποίησαν· «φανεῖς ὁ λαγὼς δυστυχεῖς ποιεῖ τρίβους»⁴⁾.

Κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἡ συνάντησις ἱερέως ἢ παρθένου κακὰ προεμήνυε⁵⁾. παρ' ἡμῖν ἐκτὸς τούτου ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πλατῶ ἐπιβαίνει καὶ ἱερεὺς οἱ λοιποὶ ἄφευκτον θεωροῦσι τὴν τρικυμίαν⁶⁾. διὰ

1 Βαλαμῶν, εἰς Ξεῖ. κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου, ἐν Συντάγματι Ῥάλλη καὶ Ποτλῇ τ. II σ. 458. — βλ. καὶ Ματθ. Βλασταριν., αὐτ. τ. VI σ. 214. — Τὴν συνήθειαν ταύτην ἀντικατέστησεν, ὥς ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Βαλαμῶνος βλέπομεν, ὁ μέχρι τοῦ νῦν κατὰ τὰς ἀρχιμηνίας τελούμενος εἰς τὰς οἰκίας ἁγιασμός.

2 Βαλαμῶν αὐτ., σ. 450.

3 Φωτῆκου, Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως σ.

4 Σουΐδας. — Ἀστραμύχου Ὀνειροκριτικὸν ἐν τῇ ἐκδόσει Ἀρτιμιδώρου ὑπὸ Rigault 1603 σ. 9 ἀξ.

5 Grimm, Deutsche Mythologie τ. II σ. 4077 1078. — Thiers, Traité des superstitions selon l'Écriture sainte. t. I p. 208 κα. (Paris 1692.) — Paul Lacroix (le bibliophile Jacob) Curiosités des sciences occultes p. 264 κα. (Paris 1862.)

6 Πρὸβλ. καὶ Κομποθέκρη, ὁ ἀληθὴς βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ 1866 σ. 27. «Τινὲς τὴν σήμερον ἂν ἀπαντήσωσιν ἱερεῖα, δυσσεβέσθονται ἢ πράττουσιν αἰσχρὰ τινα ἵνα μὴ τοῦτε βλάβῃ τὸ ἀπάντημα.» — Ἰω. Φιλήμωνος, Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. 1834 σ. 219. «Τί

τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ οἱ Γάλλοι ναῦται τοὺς συμπλέοντας ἱερεῖς figures de vent debout καλοῦσι¹⁾.

Προσέτι θεωρεῖται κακὸς οἰωνὸς ἂν χυθῇ οἶνος εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ᾧ τοῦ ναυτίου εἶναι σημεῖον ἀφθονίας ἢ χύσις ἐλαίου. Ὅμοια ἐπίστευον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Γάλλοι. Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου Αὐγούστου (1181 μ. Χ.) συνέβη ὥς διηγείται χρονογράφος τις ὁ Rigord, νὰ θραυσθῶσι τρεῖς ἐπικρεμάμεναι κανδήλαι, καὶ τὸ περιεχόμενον ἐν αὐταῖς ἔλαιον νὰ χυθῇ ἐπὶ τῶν μετώπων τῶν βασιλέων «ὥς σημεῖον τῆς ἀφθονίας τῶν δώρων, ἅτινα τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐπεδαψίλευσεν αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν οὐρανῶν»²⁾.

Τελευτῶντες τὸν περὶ οἰωνῶν λόγον παραθέτομεν ἀνέκδοτόν τι μυρολόγιον Μάνης, ἐν ᾧ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Καλοπόθου διηγείται τὰ προμηνύματα, ἅτινα τὸν θάνατον αὐτοῦ τῇ ἀνήγγελλον.

Μιά σκόλη καὶ μιὰ Κεργιακή
καὶ τὴν ἄγια τὴ Λαμπρή,
ἐρρίχνα τῇ τυρόπητταις,
κι' ὅλο κομμάκι βγαῖνασι·
ἐμίληξα τ' ἀφέντη μου,
καὶ τοῦ χρυσοῦ μου πεθεροῦ.
— Γὰρ δὲ μὲ λές, ἀφέντη μου,
ποῦ βίχνω τῇ τυρόπητταις,
κι' ὅλο κομμάκι βγαίνουσι; —
— Νύφη μου, κἀτι δά μᾶς βρῆ. —
Βάνω κουλούρα ἔς τὴ ποῖδᾶ,
κόκκιν' αὐγά ἔς τὴ ζουναῖρά
καὶ πάου ἀπάνω τοῦ Σκαίργου,*
καὶ πάου ἔς τὸν Καλοπόθου μου.
Καὶ μὲ σουμπίζαν ** τὰ σκολιά.
— Σῶτε *** σκολάκιζ μου καλὰ,
τ' ἔμε κ' ἐγὼ νοικοκυρὰ
τοῦ Καλοπόθου γι' ἡ ἀδρεψή.

δύναται νὰ στοχασθῇ τις, ὅταν ἐνθυμηθῇ τὸν Ὀδυσσεῖα Ἀνδρούτσου καὶ πολλοὺς ὁπλαρχηγούς πιστεύοντας (καὶ ἐκδικουμένους ἐνίοτε) ὡς κακίστων οἰωνῶν τὴν καθ' ὁδὸν συνάντησιν των μέγα πηχυν (ιερεῖς), ὅτε διευθύνοντο εἰς τι μέρος, καὶ μάλιστα ὅτε ἐξεστράτευσον.»

1 Pavie, ἐν Revue des deux Mondes. 1851 t. IX p. 1130.

2 Vie de Philippe Auguste ἐν Collection Guizot t. XI. p. 20.

* Οἱ Σκαργοὶ χωρίον Μάνης.

** Ἐφώρμησαν κατ' ἐμοῦ.

*** Σιωπᾶτε!

Κι' ἀπάντησα τοῦ σμίχται τοῦ
—Σμίχται, κι' ἀμπῶν' ὁ σμίχτη ζα.
—'Στὴ στάνη ἐν' καὶ τυροκομᾷ
καὶ διαγουμίζει τὰ σφακτά.
Σηκώνουμαι γ' ἐπ' αὐτοῦ κοντὰ
τὸν εὐρεκα ξεπλωτατζά.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

ΑΝΤΑΠΟΔΟΣΙΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΚΑΙ ΣΚΗΝΗΝ ΜΙΑΝ

Πρόσωπα

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ. ΕΥΡΙΔΙΚΗ.

Γραφεῖον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀναξαγόρου· ἐπὶ τοῦ
γραφείου ἐφημερίδες, διατάγματα, διαταγαί.
Τὸ δωμάτιον εἶναι λίαν ἀτημέλητον, τὰ ἐπι-
πλα λίαν κοινὰ καὶ πεπαλαιωμένα.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

(ἀναγινώσκων τὸν «Διῶνα»)

«Ἡ οἴησις τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τοσοῦτον
προβαίνει ὥστε ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ
κύπτῃ ἐνίοτε ὅπως μὴ προσκρούσῃ τὴν
κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ἀστέρων. Τοσοῦτον δὲ
φίλαυτος εἶναι καὶ τοσαύτην ἔχει πε-
ποίθησιν εἰς τὰς ιδίας αὐτοῦ ἀρετὰς,
ὥστε καὶ τοὺς εἰρωνικωτέρους ἐπαίνους
καὶ τὰς ὑβριστικωτέρας ὑπερβολὰς ἐκ-
λαμβάνει ὡς ἀληθῆ καὶ εἰλικρινῆ θαυ-
μασμόν». (ρίπτων τὴν ἐφημερίδα) Καὶ λοι-
πὸν, ἰδοὺ ἡ τρίτη δύναμις τῶν συν-
ταγματικῶν κρατῶν, ἡ δημοσιογραφία,
εἰς τί συνίσταται· διὰ λογοπαιγνίων
καὶ εἰκόνων, διὰ καλῶς λελεγμένης καὶ
μετὰ προσποιητοῦ πάθους ἐκφερομένης
περιόδου, ἀγωνίζονται νὰ προκαταλάβω-
σι τὰ πλήθη, νὰ καταρρίψωσι τὸν
πολιτικὸν εἰς τὸ βάραθρον.

(κρούεται ἡ θύρα)

Τίς εἶνε πάλιν.

ΕΥΡΙΔΙΚΗ.

(εἰσερχομένη καὶ χαιρετῶσα)

Κύριε Ἀναξαγόρα.

[ΠΑΡΘΕΝΩΝ — ΕΤΟΣ Β'.]

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

Κυρία μου, τοὺς πρωθυπουργοὺς σπα-
νίως ἐνθυμεῖται τὸ ὠραῖον φύλον, ἐνῶ
τὸ μὴ ὠραῖον κάθηται ἐπὶ τοῦ τραχήλου
αὐτῶν νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ εἶναι τῇ
ἀληθείᾳ, λίαν βαρύν.

ΕΥΡΙΔΙΚΗ

Ἀναλαμβάνετε ἐκουσίως τὸ βάρος,
οὐδεὶς σὰς ἠνάγκασε πρὸς τοῦτο.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

Καὶ σεῖς λοιπὸν;

ΕΥΡΙΔΙΚΗ

Πόσοι εἶναι πρόθυμοι νὰ σὰς ἀπαλ-
λάξωσι ἀπὸ τῶν μεριμνῶν τούτων! Καὶ
ὅμως διὰ χειρῶν καὶ ποδῶν ἀπομακρύ-
νετε τοὺς σωτήρας ἐκείνους.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

Ἔστω εἶμαι μαθητὴς σας καὶ ὁ δι-
δάσκαλος ἔχει τὸ δικαίωμα πάντοτε καὶ
ἂν ὑπερβῇ αὐτὸν ὁ μαθητὴς, νὰ ἐπι-
πλήττῃ· μάλιστα ὅταν διδάσκαλος εἶναι
οἱ δύο αὐτοὶ καλοὶ ὀφθαλμοί, τὰ πορφυρᾶ
χείλη, ἡ κόμη καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κυρίας
Εὐριδίκης.

ΕΥΡΙΔΙΚΗ

Τὴν εἰρωνίαν ἀπὸ τοῦ ἐπαίνου δια-
κρίνει ἐλαφρὸν μόνον μεῖδιμα. Ἀλλὰ
ἔστω, δὲν πρόκειται περὶ τούτου. Ἔχω
ἀποσολὴν, καὶ ἀποσολὴν λίαν σπουδαίαν.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

Σπουδαίαν; δὲν ἀρμόζει ἡ σοβαρότης
αὕτη εἰς γυναῖκας.

ΕΥΡΙΔΙΚΗ

Εἶναι λοιπὸν ἀποκλειστικὸν προνό-
μιον τῶν ἀνδρῶν;

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

Μάλιστα, κυρία μου, ἀποκλειστικὸν
τῶν ἀνδρῶν δυστύχημα.

ΕΥΡΙΔΙΚΗ

Ἴδου ἐγὼ ἡ ἐξαίρεσις. Καὶ σὰς βε-
βαιῶ ὅτι πρόκειται περὶ σπουδαιοτάτου
πράγματος.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ

Ἄς ἴδωμεν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι σήμε-